Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз (201) 451-2200

РІК XCII Ч. 181 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 21-го ВЕРЕСНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 21, 1985 No. 181. VOL. XCII

В ДІТРОЙТІ ВІДБУВСЯ СОБОР ПОЄДНАННЯ ДВОХ ЧАСТИН УАПЦ (СОБОРНОПРАВНОЇ)

Дітройт (О.Биковець). — Роз'єднана в наслідок гострого внутрішнього конфлікту на дві частини — одна на чолі з Митрополитом Григорієм, друга на чолі з Архиєпископом Олексієм — ще в 1973 році, Українська Автокефальна Православна Церква (Соборноправна) в ЗСА відновила свою єдність на Соборі Поєднання, що відбувся тут в неділю, 1-го вересня ц.р.

Після усунення перешкод заходами протоієрея Григорія Крамаренка, ініціятора привернення єдности, та спільної Передсоборної комісії, що складалася з десяти осіб, з благословення Єпископа Іоана і Єпископа Ізяслава як ієрархів обох частин, приготовано було ґрунт для Собору Поєднання більшости парафій і духівництва обох частин Церкви.

Собор Поєднання почався урочистою Божественною Літургією в катедральному храмі св. ап. Андрія Первозванного, під час якої відбулося молитовно-євхаристійне поєднання обох єпископів і духівництва, а видимим символом єдности став новорисвячений священик Сергій Онішко, диияконська висвята якого на Успіння була довершена Єпископом Ізяславом, а священицька в день Собору Єпископом Іоаном. Не дивно, що саме о. Сергія Онішка обрано головою Собору Поєднання, секретарями сестер Марію Яцечко й Анну Олександрову, а до Почесної президії увійшли Єпископи Іоан і Ізяслав та протоієрей Г. Крамаренко.

Заслухавши й обговоривши доповідь о. Г. Крамаренка та співдоповідь протоієрея Олександра Биковця, на пропозицію спільної Передсоборної комісії урочисто прийнято й підписано всіма повноправними учасниками Собору Акт Поєднання двох частин УАПЦ (Соборноправної) в єдину Церкву та приступлено до виборів керівного органу, Української Православної Церковної Ради, і Контрольної комісії та виділення церковної екзекутиви — Малої Ради на чолі з о. Г. Крамаренком як голова, Контрольну комісію обрано в складі молодших членів Собору, щоб вони, контролюючи працю старших, самі навчалися працювати в керівному органі Церкви.

Виявляючи взаємну братерську пошану й любов, Єпископи Іоан і Ізяслав не побажали ніяких підвищень, а прирекли працювати для добра Церкви, на засаді апостольської рівности, хоч старшого по висвяті в єпископи (1969 рік) Іоана поминатимуть на всіх відправах першим.

Визначивши фінансові зобов'язання парафій і окремих вірних перед керівним органом УАПЦ, Собор перейшов до важливого питання: обрання комітету відзначення Тисячоліття Християнства Русі-України і оформлення церковно-релігійного святкування цієї вікопомної події в житті українського народу. Обов'язки підготування до цього важливого ювілею доручено керівному органові, а зокрема доручено пов'язатися з Комітетом Тисячоліття Християнства в Україні при УПЦеркві в Канаді і приступити з цим комітетом до співпраці.

Собор Поєднання не проминув мовчанкою сумного факту неприсутности деяких парафій і вирішив звернутися з гарячим закликом до них — приступити до спільної праці. Відповідні листи-заклики підписала вся Президія Собору Поєднання.

Серед важливих ухвал треба згадати й доручення керівному органові негайно приступити до підшукування і виховання кандидатів на священиків і на єпископа зокрема, зважаючи на почесний вік обох єпископів.

Обраній Собором Резолюційній Комісії доручено опрацювати всі піднесені членами Собору справи й пропозиції та на підставі їх проголосити резолюції. Важливими програмово-ідеологічними пропозиціями, що їх Собор прийняв одноголосно, були такі:

* Собор підтверджує канонізацію Київських митрополитів Василія і Миколая як Священномучеників;
* Собор доручає керівному органові приступити до

(Закінчення на стор. 4)

Покажуть вишивку на фестивалі в Менор коледжі

Дженкінтавн, Па. — Як уже інформовано, Студійний Осередок Української Культури при Менор Джуніор коледжі влаштовує тут фестиваль в неділю, 6-го жовтня, ц.р., від полудня до 7-ої години вечора. Осередок недавно отримав грошову дотацію від Пенсильванійської ради мистецтв на утримання програми вивчення української вишивки. Серед різних виставок на цьогорічному фестивалі буде показ української вишивки роботи Стефанії Шумської-Маєр.

Стефанія Шумська-Маєр

Е. Олинець і Ю. Савчак — переможці у тенісовому турнірі УНС

Союзівка. — Евген Олинець, в групі чоловіків, і Юрій Савчак, в групі сеньйорів, вийшли переможцями тенісового турніру УН Союзу, що відбувся тут в суботу і неділю, 14-15-го вересня, в рамках Союзових днів, пов'язаних з вибором „Міс Союзівки".

Турнір втішався чудовою погодою, хоч не прибули перешкоджені такі тенісисти як д-р Зенон і його син Ерік Матківські, брати Денис і Корнило Чорній, а через контузії не могли грати Олександер Олицець, Зенон Снилик і Константин Бень.

У групі чоловіків, Е. Олинець елімінував у чвертьфіналах Романа Цікала, 6 - 2, 6 - 1, у півфіналах Адріяна Кутка, 3 - 6, 6 - 1, 6 -3, і у фіналі Юрія Вальчука, 6 -2, 6 - 4.

Ю. Вальчук добився фіна-

(Закінчення на стор. 4)

А. Кутко (зліва) і Л. Кальман отримали нагороди від З. Снилика (справа) і Ю. Савчака.

Колишній американський закладник виступив на пресовій конференції

Вашінгтон. — Пастор пресвітеріянської церкви Бенджамін Вийр, який був захоплений мусулманськими фанатиками в Бейруті 8-го травня 1984 року і звільнений у суботу, 14-го вересня цього року, звернувся до президента Роналда Регена з просьбою зробити все можливе для звільнення інших американських закладників. „Їх життя в небезпеці", — сказав Б. Вийр на пресовій конференції у четвер, 19-го вересня.

Мусулмани - шіїти, які захопили американців, вимагають звільнення з кувайтських тюрем 17 терористів. „Це їх умови. Якщо вони не будуть виконані, решта закладників можуть бути вбиті", — сказав Вийр.

Вийр вважає, що його „несподіване звільнення — це знак доброї волі", виявлений терористами. „Але вони (терористи) не будуть чекати довго", — додав він.

Після звільнення Вийр прийшов до амбасади ЗСА у Бейруті, яка зразу ж потурбувалася, щоб відправити колишнього закладника до З'єднаних Стейтів. „Коли я прилетів додому, я мав надію, що вони (терористи) звільнять ще одного, а то й більше закладників. Тому я не хотів, щоб про мій приїзд зразу ж всі дізналися. Коли я зрозумів, що надіятися на звільнення інших не можна, я вирішив, що нема сенсу тримати в тайні моє звільнення", — сказав Вийр.

На запитання, якими були умови ув'язнення, колишній закладник відповів: „Покищо я не можу говорити про це. Я не хочу, щоб потерпіли інші закладники". Вийр сказав, що він бачив чотирьох (з шести) американців, що лишилися в полоні: „Вони почувають себе добре і мають надію на скоре звільнення".

Москва вислала ще шістьох англійців

Москва. — Амбасадор Англії у Совєтському Союзі сер Браян Картледж був запрошений у міністерство закордонних справ СССР, де йому вручили список ще шістьох англійських громадян, які повинні залишити СССР, у відплату за раніше вигнання шістьох каґебістів з Лондону. У списку названі імена п'ятьох дипломатів і одного журналіста.

Англійський уряд осудив цей крок совєтської сторони, назвавши його несправедливим і необґрунтованим. Амбасадор заявив, що вислання англійців являє собою „акт пімсти", спрямований проти людей, які ні в чому не винні і які здобули дуже багато для поліпшення англійсько-совєтських відносин.

„Акція совєтського уряду, — додав амбасадор, — зробить процес нормалізації відносин між нашими країнами ще більш ускладненим".

Ген. Дж. Сінґлавб оборонює нікараґуанських антикомуністів

Вашінгтон. — В почитному і пристижевому журналі „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" у числі з 23-го вересня цього року, появилось інтерв'ю з ген. Джаном Сінґлавбом під заголовком „Чи повинні американські громади допомагати закордонним силам спротиву?". Як відомо, генерал у відставці Дж. Сінглавб, голова Світової Антикомуністичної Ліґи (ВАКЛ) в ЗСА, яка допомагає не тільки антикомуністичному рухові в Нікараґуа, але також іншим подібним рухам у світі. За цю активність лігу дуже часто атакують у своїй пресі ліберальні кола і деякі жидівські організації, називаючи її „збіговиськом для екстермістів, расистів і антисемітів". Деяка нюйоркська так звана велика преса свого часу писала, що ВАКЛ була заснована в 1966 році з вагомою підтримкою тайванського і південнокорейського урядів.

У згаданій розмові з кореспондентом „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" ген. Дж. Сінглавб стоїть на становищі, що вільні країни світу, в першу чергу З'єднані Стейти Америки, зобов'язані допомагати всякими способами антикомуністичним силам спротиву і борцям чи тим, які хочуть привернути у своїх країнах демократичну систему, не погоджуючись з тоталітарним комуністичним режимом.

На запитання кореспондента, як він хоче пояснити чи роз'яснити допомогу, що її уділяють комуно-московські імперіялісти для марксистських „визвольних" рухів від допомоги ЗСА і приватнах організацій для повстанців в Нікараґуа, ген. Сінґлавб відповів, що взагалі не може бути жадного порівнання. „Комунізм, як диявольська система, взагалі є неморальним. Свобода і боротьба за свободу є здоровим і моральним вчинком", - заявив Сінґлавб. Кореспондента заінтриґувала така відповідь колишнього вояка ЗСА і він тоді запитав: „Чи не потребуватимуть ЗСА інтервенювати мілітарно в Нікараґуа, якщо повстанські сили, а заразом антикомуністична концепція Уряду Президента Роналда Реґена, не витримає проби в Нікараґуа і Централній Америці взагалі?". Ген. Сінґлавб, який має великий досвід у політиці і військовій стратегії, відповів: „Я думаю, що кожний день вагання допомагати чи не допомагати нікараґуанським антикомуністам, наближує також день нечної інтервенції ЗСА в Нікараґуа, бо ми не можемо дозволити собі на ще одну мілітарну базу Москви за порогом Америки".

Кореспондент журналу поставив емеритованому генералові ще декілька питань, які, мабуть, мали на цілі застрашувати тих, що жертвують на допомогу повстанцям в Нікараґуа, наприклад: чи жертводавці не порушують федеральних податкових законів, чи така діяльність є морально оправданою, чи правда, що група збірщиків і жертводавців співпрацює з речниками Білого Дому тощо. На все це Сінґлавб відповів, що „ми підтримуємо групу, яку визнає і якій хоче допомогти сам президент З'єднаних Стейтів Америки, отже не може бути мови про якісь порушення".

СОТНІ ЗАГИНУЛИ В НАСЛІДОК ВЕЛИКОГО ЗЕМЛЕТРУСУ В МЕХІКО

Мехіко Сиғі, Мехіко. — Сильний землетрус навістив центральну і південно-західню частину Мехіко у четвер, 19-го вересня ц.р., нанісши великих знищень в самому Михіко Сиғі і в трьох інших прибережних місцевостях. Готелі, мешканеві будинки-хмародери та інші забудування дуже пошкоджені, деякі на 80 відсотків, багато будинків згоріли в наслідок електричного спняття. Урядові чинники припускають, що сотні осіб загинули під грузами будинків, інші гинули на вулицях від ударів цегли та інших тяжких предметів. Досі знайдено 250 трупів і понад 1,000 осіб поранених перевезено до шпиталів на провінцію. Уряд наказав шпиталям звільнити легко хворих і віддати їх під опіку родин і хатитативних організацій, щоб таким способом зробити місце для сотень, а може й тисяч поранених, які ще знаходяться між грузами будинків.

Поліція, спеціяльні команди, національна ґвардія і приватні люди працювали цілу ніч з 19-го на 20-го вересня. До Мехіко Сиғі прибули більші військові відділи для допомоги не тільки в тятунковій акції, але також для наведення порядку в місті і допильнування, щоб несовісні елементи не грабували знищені загазини і приватні помешкання.

Епіцентром землетрусу була попудневo-західня частина Мехіко, приблизно 250 миль від Мехіко Сиғі, міста густо заселеного, індустріяльних передмість і готелів в більшості для туристів, які приїжджають до тієї країни з цілого світу. У четвер в цьому місті припинився був всякий рух. Уряд наказав замкнути також летовище, щоб не збільшувати числа населення в місті, перестали ходити поїзди і підземки, в місті почав творитися хаос поки не прибули перші військові частини, які дуже скоро навели порядок, який також впливав заспокоюючо на населення.

Покищо немає докладних інформацій про число жертв, а речники амбасади ЗСА заявивли, що їм нічого не відомо про жертви серед американської досить великої громади в Мехіко Сиғі чи інших місцевостях, охоплених землетрусом.

Адміністрація президента Роналда Реґена вдержує тісний зв'язок з урядом в Мехіко і намагається встановити, якої саме допомоги потребуватиме Мехіко від ЗСА. Президент Мехіко Міґуель де ля Мадрід проголосив вийнятковий стан в захоплених землетрусом місцевостях і попросив сусідні країни допомогти його країні пережити перші дні цієї великої трагедії.

В СВІТІ

ПІВДЕННО—АФРИКАНСЬКИЙ поліціянт тяжко поранив кулями з кріса двох дорослих негрів і одного 10-річного хлопчика біля Кейп Тавн, викликавши таким вчинком бурю протестів і спонтанні маніфестації населення. Бурхливі демонстрації відбувалися також біля Преторії, де поліція зводила бої з натовпами молоді, яка брала участь в похоронах 3-річної дівчинки, що загинула у висліді заворушень два дні раніше. Тому, що чорна молодь під час демонстрації займається також грабунками і підпалами, чим, очевидно, зменшує політичне значення протесту, негритянські лідери і церковні достойники почали тепер звертати на ці речі пильну увагу.

ФРАНЦУЗЬКЕ МІНІСТЕРСТВО оборони заперечило інформацію, помішену в газеті „Лє Монд", що військові нурки затопили корабель пацифістів з групи Ґрінпіс, які протестували проти випробувань нуклеарної зброї на Пацифіку. Також Нова Зеляндія ввесь час твердить, що судно затопили французи зумисно, щоб покарати ґрінпісників за їх відважний вчинок. Міністер оборони Чарлз Ерну призначся, однак, що він мав уповажнення вислати групи спостерігачів до Нової Зеляндії, завданням яких було наглядати за акціями пацифістів, але заперечує, що він дав наказ затопити судно. Влада Нової Зеляндії тримає під арештом двох за підозрених французів.

КОНТРОЛЕРИ Й ІНШІ працівники на летовищах Франції страйкують і з цього приводу пасажирські і приватні літаки французької й інших ліній мають чималі труднощі. Тисячі пасажирів, переважно туристів з різних країн світу, „застрягли" невідомо на який час у Франції. Страйкуючі домагаються підвишки платень, збільшення пенсійного забезпечення та інших уліпшень. Більшість міжнародних ліній зрезиґнували із зупинки в Парижі і користуються летовищами в Брюсселі, Бельгія, або Женеві, Швайцарія.

НА ПРОТЯЗІ останніх чотирьох років серед високих урядовців Організації Об'єднаних Націй, затруднених в Головній квартирі в Ню Йорку, відкрито вісім випадків хвороби АІДС. Чотири хворі вміжчасі померли від цієї хвороби, а чотири ще живуть, але в повідомленні пресового агентства Ройтерс не говориться чи вони знаходяться у шпиталях, чи працюють. На запитання кореспондентів речник генерального секретаріяту ОН заявив, що „під теперішню пору ніхто не працює в ОН з хворобою АІДС". Речник секретаріяту покликався в цьому випадку на опінію д-ра Майкела Ирвіна, директора медичної амбуляторії при ОН.

В СЕРЕДУ, 18-го вересня, в Пекіні ропочались наради Політбюра і Центрального Комітету комуністичної партії Китайської Народної Республіки, метою яких є в першу чергу заповнити місця уступивших старших членів ЦК КПК молодшими людьми. Політичні спостерігачі кажуть, що концепція перебудови Китаю і його збройних сил та партийного апарату, що її свого часу висунув 81-річний некоронований лідер КНР Денґ Шіаопінґ, перемогла. Тепер Політбюро і ЦК компартії має зайнятися тільки практичними справими, тобто обсадити звільнені місця найкращими і найздібнішими особами з молодшого покоління.

УРЯДОВИЙ ПРОКУРАТОР на процесі проти колишніх військових лідерів в Арґентині домагається досмертної тюрми для п'ятьох підсудних, які займалися вбивствами цивільного населення, тортурами, схоплюванням людей на переломі 1970-80 років тоді, коли вони були при владі. Для чотирьох інших прокуратор пропонує тюремну кару від 10 до15 років: Як тільки прокуратор Джуліо Страссера закінчив підсумувати свою арґументацію проти колишніх членів арґентинської урядової хунти і заявив „ніколи більше така ситуація в нашій країні не повинна повторитися", заля вибухнула оплесками. Рішення суду буде проголошене незабаром.

ЗП УГГ засуджує вбивство В. Стуса

Ню Йорк (ЗП УГГ). — Закордонне представництво Української Гельсінкської Групи вислало звернення до голів урядів країн-сиґнаторів Гельсінкських угод, до Комісії прав людини при ООН, до Міжнародної Амнестії, Міжнародного ПЕН-клюбу і до правозахисних організацій в справі недавньої смерти Василя Стуса, до якого привели КГБ та адміністративні власті тюрем і концтаборів. Внизу — повний текст звернення в перекладі на українську мову:

„Керівникам урядів країн, що підписали Гельсінкські угоди, Комісії Прав Людини при ООН, Міжнародній Амнестії, Міжнародному ПЕН-клюбові, правозахисним організаціям і всім людям доброї волі.

4-го вересня 1985 року в лиховісному 36-му концтаборі на Уралі в 47 років помер Василь Стус, видатний поет сучасної України. Це трагічний день для української культури, для нашого народу. Трагічний тим більше, що Стус помер не природною смертю, а в наслідок повільного, садистського убивства, розтягненого на довгі роки витончених і невитончених катувань.

Убивати Стуса почали після того, як він рівно 20 років тому, 4-го вересня 1965 року, в переповненому кінотеатрі „Україна" в Києві кинув до публіки заклик: „Хто проти тиранії, встаньте!" — і сам устав при цьому першим. То була його реакція на перші післясталінські масові арешти серед української інтеліґенції. Реакцією влади не цей відважний вчинок було вигнання В. Стуса з аспірантури Інституту літератури АН УССР і заборона працювати бодай чорноробочим на будівництві метро.

Та навіть працюючи понад силу кочегаром, Стус не схиляє гордої голови перед душителями рідної культури. Коли „вітчизна душогубів і убивць" черговий раз опустила свою традиційну довбню, Василь Стус вийняв з піхов свою зброю — слово поета. У грудні 1970 року над труною вбитої художниці Алли Горської він читав свій вірш „Ярій, душе, ярій, а не ридай". Через рік після цього, 12-го січня 1972 року, В.Стуса ув'язнили на 8 років таборів і заслання.

То були страшні роки для Стуса й для його віршів. Скільки разів його товариші-співв'язні голодували, щоб урятувати вірші Стуса і їх автора! Якби не солідарність в'язнів різних національностей, остаточна розправа над бунтівним поетом могла відбутися 10 років раніше, в 1975 році, коли він стікав кров'ю в бараці мордовського табору, а адміністрація вичікувала фатальної розв'язки.

Відбувши перший восьмирічний термін, В. Стус побачив інтелектуально спустошений Київ — і не зміг стояти осторонь слабких, але відчайдушних виявів духового опору. „Коли життя забрано — крихтя не потребую", — каже Стус і включається в інформаційну діяльність Української Гельсінкської Групи, Українського Патріотичного Руху. А при цьому, тяжко працюючи на конвеєрі взуттєвої фабрики, пише і відтворює свій поетичний доробок, що навіть обкраяний склав за тих 8 років велику книгу віршів і перекладів „Палімпсести".

За це все 14-го травня 1980 року В. Стуса заарештували вдруге. Застосовуючи навіть під час слідства

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

ДЕЛЕҐАЦІЯ КАТОЛИЦЬКИХ єпископів ЗСА, яка перебуває в Ватикані, повідомила журналістів, що Папа Іван Павло II має намір відвідати З'єднані Стейти осінню 1987 року. Про майбутню візиту Папи до ЗСА чутки ходили давно, але лише тепер вони знайшли підтвердження у повідомленні американських єпископів. Як твердять католицькі єпископи ЗСА, Іван Павло II пробуде в ЗСА більше тижня. Він відвідає як міста східнього побережжя, так і міста в західніх та південних стейтах. Це буде друга візита Папи до ЗСА.

ЗА ДАНИМИ БЮРА перепису, в серпні було побудовано на 6,2 відсотка більше житлових будинків, ніж у липні. Якщо будівництво домів втримається на рівні перших восьми місяців цього року, то на протязі 1985 року буде побудовано 1,749,000 будинків, тобто приблизно стільки ж, скільки за 1984 рік. Будівництво однородинних домів збільшилося в серпні лише на один відсоток у порівняні з липнем, але будівництво багатоквартирних домів — аж на 15,5 відсотка.

ПРЕЗИДЕНТ Роналд Реґен прийняв у Білому Домі марксистського президента Мозамбіку Самору Машеля, який перебуває в ЗСА з офіційною візитою. Зустріч президента Р. Реґена з лідером марксистської держави, яка має тісні зв'язки з Совєтським Союзом, стала кульмінаційною точкою початого Державним департаментом процесу „перетягування" Мозамбіку в західній табір. Деякі консерватори у ЗСА відносяться до цих зусиль американської дипломатії досить секптично, вважаючи, що мозамбікські партизани мають реальні шанси скинути очолюваний С. Машельом уряд.

В СТЕЙТІ Ореґон відбувся референдум, на якому мешканці стейту відкинули пропозицію про введення стейтових податків на покупки. Таким чином, Ореґон залишиться і далі одним з п'ятьох стейтів країни, де немає таких податків. Стейтова леґіслятура запропонувала ввести 5-відсотковий податок на покупки, щоб каса стейту щорічно діставала додатково від 800 до 900 мільйонів долярів, які повинні були б піти на поліпшення системи освіти. Проти пропозиції стейтової леґіслятури голосувало 79,5 відсотка населення Ореґону.

ПАРЛЯМЕНТСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ Західньої Німеччини, яка перебуває в ЗСА, зустрілася з членами комісій в справах зброєнь Сенату і Палати Репрезентантів. Альфред Білє, який очолює делеґацію, повідомив, що Західня Німеччина підпише із ЗСА угоду про участь у створенні системи протиракетної оборони з елементами космічного базування. „Це дуже важливе рішення Західньої Німеччини. Воно свідчить про невдачі спроб Совєтського Союзу розколоти єдність західніх союзників з цілого ряду питань, в тому числі і з питання створення космічної оборони", — сказав сенатор-республіканець Джан Ворнер.

ВИСТУПАЮЧИ В КРАЙОВОМУ клюбі преси, амбасадор Японії в ЗСА Нобуо Моцунаґа заявив, що протекціонізм в торговій політиці не вирішить проблеми зовнішньоторговельного дефіциту ЗСА. У своєму виступі амбасадор сказав, що його уряд робить максимальні зусилля, щоб піти назустріч З'єднаним Стейтам в питанні про японські торговельні бар'єри, які перешкоджають доступові американських товарів на японський ринок, але в той же час Японія не відчуває себе повністю відповідальною за величезний дефіцит у зовнішній торгівлі ЗСА, який може досягнути в цьому році 140 більйонів долярів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Оптимізм Реґена з великим „але"

У вівторок, 17-го вересня ц.р., президент Роналд Реґен перевів першу свою пресову конференцію від часу, як пішов на важку операцію пістряка. Проте його рухи вигляд, рухи, мова і ціла постава заперечували, наче б та людина була недавно на межі між життям і смертю. Роналд Реґен залишився теж вірним своїй вдачі, що її найбільш прикметною рисою є життєвий оптимізм, — оптимізм також в усіх проблемах американської великодержави.

Розпочав Президент свою пресову конференцію у присутності кругло 500 кореспондентів, короткою заявою про економіку ЗСА, в якій стверджував ріст господарства, збільшене число працюючих людей, добрі прогнози на майбутнє. Проте присутні журналісти прикладали менше уваги внутрішньо-економічним справам, зате найбільше запитів ставили Президентові з таких ділянок, як запланована на 19-20 листопада ц.р. зустріч Президента з Міхаїлом Ґорбачовим у Женеві, санкції супроти Південної Африки і велика проблема перегонів із СССР у зброєнні та перспективи, чи вдасться їх зупинити.

Президент висловив жаль, що плян використати космічний простір для унешкідливлювання ворожих ракет преса охрестила, як „зоряна війна". Він твердив кількакратно, що це оборонна зброя, корисна не тільки для Америки, але й Совєтського Союзу та всього світу, бо може перекреслити вартість атомової зброї. Тон промови Реґена у відношенні до СССР і самого Ґорбачова був примирливий і — згідно з цілою настановою Реґена — оптимістичний. Проте він не залишив ніякого сумніву, що Америка не відмовиться від дальших спроб з ділянки тієї „Зоряної війни". Він запевнив, що ставиться до конференції з Ґорбачовим поважно і діловo і що хоч „годі сподіватися чуда" — проте є реальні можливості осягнути з тієї вершинної конференції позитивний конкретний вислід у вигляді редукції збройного арсеналу.

Кількакратно Президент підкреслив, що ЗСА стоять позаду СССР щодо стратегічної зброї і що СССР також експериментує у космічному просторі. Проте, — як ми чули і читали останні заяви Ґорбачова — він не відступає від своєї передумови, щоб ЗСА відмовились від „мілітаризації космічного простору" і взаміну пропонує редукцію совєтської стратегічної зброї. У цьому пункті обидві сторони займають взаємосуперечні становища і тому та пресова конференція Роналда Реґена не ворожить добра „вершинній конференції". Дорадник Президента у справах крайової безпеки Роберт МекФарлейн мав рацію, коли недавно твердив, що успіх американсько-совєтських переговорів залежить від зміни цілої настанови СССР. А такої зміни не буде.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ЗСА опублікував брошуру „Нове про совєтські спроби дістати західню технологію військового значення". В ній говориться, що від 1976 до 1980 року СССР щороку видавав на відповідні закупи по 1,4 більйона долярів. Ці гроші Совєтський Союз витрачав на придбання західньої технології і документації, що дало змогу совєтським збройним силам подолати технічне відставання від Заходу, а в деяких випадках навіть вийти вперед.

РЕЧНИКИ ДЕПАРТАМЕНТУ оборони повідомили, що за допомогою підводного робота „Арго", якого було використано для дослідницьких робіт на місці загибелі „Титаніка", були одержані відеозаписи і фотографії нуклеарного підводного човна військово-морських сил ЗСА „Скорпіон", який затонув у 1968 році в районі Азорських островів. Газета „Нейві Таймс" повідомляє, що частини підводного човна, сфотографованого „Арго" на світлинах видно надзвичайно чітко, не зважаючи на те, що зроблені вони на глибині понад 10.000 футів.

ТРИ ЛІДЕРИ антикомуністичного руху в Нікараґуа, яка веде відкриту повстанську боротьбу проти сандіністського уряду і змагається за встановлення демократичної системи в тій центральноамериканській країні, прибули до Вашінґтону і тут зустрічалися з офіційними речниками Адміністрації президента Роналда Реґена. Вони також відбули довшу нараду з особами, відповідальними за розподіл 27-мільйонової допомоги, схваленої обидвома палатами Конґресу. Очевидно, допомога призначена для харитативних цілей - харчів, одягу, медикаментів, паланок і будови бараків та інших невійськових потреб. Артуро Круз, Адольфо Калєро і Альфонсо Робельо Саллєхас, які очолюють Об'єднання нікараґуанської опозиції і не визнають леґальности теперішнього прокомуністичного, промосковського і прокубинського уряду, шукають також шляхів до приватних джерел, бо повстанська боротьба вимагає не тільки хліба, але також зброї, амуніції, запасних частин, модерної апаратури зв'язку тощо. В користь цієї приватної збірки для нікараґуанських антикомуністів виступає вже від довшого часу американський генерал Джан Сінглавб.

Олександер Татомир

ПОЛЬСЬКИЙ СПРОТИВ І СХІДНЯ ЕВРОПА

Деякі народи визначаються високорозвиненим інстинктом самозбереження та заавансованим почуттям особистої гідности. Вони навіть у найважчих, імовірно безвихідних ситуаціях, уміють зберегти своє існування та рівновагу духа і згодом знову виринути на історичну арену, як важливий міжнародній чинник. Рішальним є не так чисельність, як якість народу — його бойовий дух, зарадність, готовість жертвувати себе для добра загалу, а перш за все почуття відповідальности та єдности.

До таких народів у сірій давнині належали старинні греки з неперевершеною Спартою, а в новіших часах ірляндці та зокрема поляки, що серед великих потуг світу зуміли не тільки зберегти життя, але й на деякий час стати сильними державами. Після розгрому не складали зброї, а нечайно заскакували наїзника грізними повстаннями. Героїзм поляків та їхню любов своєї батьківщини належно оцінив у своїх споминах один із найкращих теперішніх українських поетів Василь Стус, що його в останніх днях замучили в концтаборі московські варвари.

Польське підпілля

Про настанову польського народу, а зокрема його Церкви та підпілля до московського окупанта, дня 5-го серпня ц.р. появилася цінна стаття п.н. „Польське підпілля поширюється" пера Здзіслава Руража в почитному, консервативному щоденнику „Вашінґтон Таймс".

Автор стверджує, що під сучасну пору не пишуть про Польщу в наголовках часопису, але тамошня ситуація є дуже неустабілізована й незвичайно напружена, як ніколи досі. Польща переживає глибоку економічну кризу. Споживча база є на 20 відсотків нижча від рівня в 1970 році. Покращання в економії може прийти тільки за допомогою Заходу. Між Церквою і урядом далі зростає конфлікт. Уряд намагається атакувати всі залишки релятивної свободи, що довела населення до чергового масового зриву. Коли це станеться, у великій мірі залежить від підпілля, яке в совєтському бльоці є унікальне. У даній хвилині виглядає, що панує мир, але він має всі познаки недалекої зміни настроїв.

Головним провідником підпілля є колишній парашутист Збіґнєв Буяк, який вже майже чотири роки живе в укритті та очолює керівні пости в „Солідарності" й провізійному Координаційному комітеті.

Польський резистанс із „Солідарністю", як головним крилом, об'єднує около 60,000 постійних членів і велику кількість активістів, що працює доривочно. Підпілля друкує біля тисячу публікацій з тиражем, деяких із них, до 40,000 примірників. Існують теж таємні видавництва. Підпілля зуміло значно послабити монополь урядових інформацій.

Уряд конфіскує друкарське приладдя, арештує видавців і кольпортерів та їх місце негайно займають інші й влада є безсильна, щоб зліквідувати ці таємні видання. Існують теж підпільні радіомовлення. Часом трапляються на телебаченні передачі аранжовані резистансом. Коли до цього додамо ще нескорену Церкву тоді „це все будить у поляків почуття самооборони моральної незалежности, які у прийдешньому можуть появитися у серйозних конфліктах", — пише автор статті.

Децентралізація

Головною прикметою теперішнього польського підпілля — це його нетрадиційна форма організації, яка в основному — вірна ідеалам „Солідарности", але здецентралізована в коло 30-ти політичних угрупуваннях.

З. Рураж твердить, що децентралізація заохочує до політичного плюралізму, що прямо внеможливлює урядові поборювати підпільний рух, який нагадує „стоголову потвору", що її не можна вбити, відрубуючи одну голову". А з тим резистанс зростає, а режим наглядно тратить ґрунт під ногами.

Польська комуністична партія нараховує коло 2 мільйони членів, з яких ледве одна четвертина платить членські вкладки та вчащає на мітинги. Тактика вичікування, що її застосовує підпілля, яку в основі виправдують політичні умовини, на посторонню людину робить враження безсилля тоді, коли совєтський уряд вже має досить „польської плутанини", — заявляє З. Рураж. Підпілля не відважується ще й тому рішуче виступити, бо все ж таки уряд Ярузельського вважає польським, поступовання поблажливе, якого Москва гостро атакує. Можливо, що тимчасове завішення зброї під натиском Кремля нечайно закінчиться і тоді резистанс в цілі самооборони буде змушений вжити насилля.

Автор каже, що польське підпілля вже зірвало за собою мости і зовсім не робить враження, що готується завмирати.

(Закінчення на стор. 3)

Іван Боднарук

КРИТИКА, КРИТИКАНСТВО Й ПОЛЕМІКА

Психіятрія знає таку недугу, що характеризується об'явами уроєння та ілюзії, де діткнений цієї недугою уважає себе тим, чим він не є. Таке враження викликають деякі люди, коли свої думки уважають спасенними, а інших людей „паршивими". В нашому суспільстві часто не відрізняють критики від критиканства й полеміки. З речевою критикою у нас справа не представляється занадто світло, що погано свідчить і про нашу громадську зрілість. Ми не можемо позбутися екстрем: або попадаємо в критикоманство й критикуємо всіх і все задля критики, або виключаємо всяку, навіть найбільш фахову й правдиву критику, вважаючи її за особисту образу. Кожний із нас хотів би критикувати, але нехай ніхто не відважиться висловитися критично про нього самого.

Ціла сьогоднішня наука здебільшого звернена на зовнішні предмети. Щоб призадуматися над собою самим, не стає вже ні часу ні охоти. І тому індійські мудреці вважають европейців дітьми, які поза видимим світом не знають іншої дійсности. А цей сенс правдивого життя можна схопити тоді, коли людина відвертається від видимого світу й заглиблюється в собі. В цей відповідальний історичний час, коли вирішується доля народів, ми, українці, в найбільшому напруженні всіх духових сил повинні прагнути беззастережної об'єктивности, але в нас в той самий час злобно й неперебірчиво критикують цілі національні об'єднання і групи. Ця злочинна „критика" викликає тяжкі й сумні міркування. Замість проголосити війну нездоровому і злобному критиканству й розпочати акцію поборювання цього хворобливого психічного комплексу, цього отруйного в своїх наслідках, виразно розкладового явища, ми тільки стверджуємо, що вона злочинна і шкідлива, і мовчимо, склавши руки.

Дефініцію правдивої критики, дружньої і об'єктивної, подали вже давні римляни ось у цих словах: Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica Veritas. Себто по нашому: Люблю Плятона, люблю Аристотеля, але найбільше люблю Правду. Воюю за правду і світло проти ложі й темряви. Критикувати когось чи щось — це не штука, але штука є зробити щось краще. В нас часто критика є самоціллю і бувають люди, для яких це велика розкіш „критикувати". Вони відразу обмащують своєю їдкою слиною ввесь наш рух, всі зусилля об'єднання. Вони майже завжди мають у своїй кишені панацейну рецепту врятування української справи. Забувають, що легше завважити в кого іншого незначні хиби, ніж у себе самого — великі. Отже, глибока правда криється в словах Христа, що „завважуємо і трісочку в чужому оці, а в своєму не бачимо й поліна". Хто себе добре пізнає, той у своїх власних очах маліє, — каже автор „Наслідування Христа". Самопізнанням удосконалюємо й ушляхетнюємо себе. Самопізнання вчить робити підсумки й дає спромогу лікуватись. Сумний є стан такої людини, яка думає, що не має в собі нічого до поправи. Це стояча вода, яка незабаром почне розкладатись. В римському музеї Гермігі переховується цікава мозаїка: на землі людський кістяк, а побіч грецький напис: „Гноті сеавтон" — пізнай себе. Пізнати себе значить глянути в своє нутро, усвідомити собі свою ціль, пізнати свої хиби й промахи, лихі й добрі риси характеру, слабості і здібності.

Критика, дискусія чи полеміка мусять вестися не для того, щоб когось здискваліфікувати, але щоб довести правильність свого погляду. Незвичайно важна в критиці, в полеміці чи дискусії є щирість. Вимогою демократичної дискусії є дотримуватися засади, яку американці називають „фер плей" — чесна гра. Кидання підозрінь натяками, недоговореннями, інсинуаціями, що дають людям можливість снувати різні здогади й припущення, не є достойним чесної людини.

Наш народ має велику відпорну силу щодо збереження своєї самобутности і свого національного „я". Але в загальному українці хворіють на запальчивість, відзначаються солом'яним вогнем: скоро, без надуми, роблять великі пляни й ...часто на цьому кінчається. А інструмент не дає доброго звуку, як струна перетягнена або недотягнена. Трапляються в нас часто люди з нездоровою амбіцією, які за всяку ціну хочуть бути славними, великими, неперевершеними, єдиними, непересічними, і, щоб ту ціль осягнути, не перебирають у засобах, байдуже, чи вони етичні чи неетичні, чесні чи нечесні. На жаль, треба ствердити що деколи тим людям, свідомо чи несвідомо, допомагає преса. Редактори наших часописів бувають інколи занадто довірливі, а кореспонденти виписують гимни на славу своїх знайомих. Тому то в наших газетах читаємо інколи про успіхи й досягнення людей, про які ніхто ніколи не чув. Скільки ж то дописів стрічаємо про родинні свята і градуації мімичників навіть з народних шкіл! Через такі дописи газети часто стають нецікавими. З людськими хибами справа мається так, як з грибами й паразитами, що будуть там, куди не доходить проміння сонця.

Рожер Ашат каже: „Незнання свого, як і своїх здібностей, приходить до того, що люди не знають, коли і що мають робити". Тут захована причина того, що часто багачами хочуть бути ті, що їм краще було б не мати жадного майна. Деякі люди хотіли б бути суддями або адвокатами в той час, коли вони виявляють інші здібності.

Роман Кухар

ВОНИ ДЕРЖАЛИ МІЦНО ЗБРОЮ

Полковник Євген Подігущий-Рен, „Мозаїка моїх споминів", накладом автора й Об'єднання Вояків-Українців у Великій Британії, портрет автора, обкладинка мистця Ростислава Глувка, Ілюстрації в тексті. Мюнхен-Лондон, 1982 ст. 239.

Симон Петлюра закликав учитись держати міцно меч, знаючи добре, що без збройного змагання не вибороти незалежности Україні. Українські вояки в різних формаціях під час Другої світової війни, про яких і звітує Євген Побігущий-Рен у своїх споминах, здійсняли жертовно й послідовно заповіт священної боротьби за волю й державну суверенність рідного народу.

Військові спогади полковника Побігущого-Рена цінні зокрема своїм широким часовим засягом — від участи автора з віку сімнадцятирічного юнака-вояка в Українській Галицькій Армії в добі Визвольних Змагань, почерез старшинський вишкіл згодом у польському війську між двома світовими війнами, й аж до високих командних постів в Леґіоні Дружин Українських Націоналістів і в Дивізії „Галичина" у Другій світовій війні. Таким чином, його особисте свідчення військовика в описуваних подіях має особливе значення й охоплює щоважливіші прояви української збройної акції за волю й незалежність нації в біжучому, XX сторіччі. Криваві ті державницькі змагання, що про них засвідчує вимовно автор — очевидець та учасник подій, сповнені величної посвяти й геройства і трагічні тим, що ще й досі не принесли успіху — завершення боротьби поколінь у постанні Української Незалежної, Соборної, Національної Держави.

Проте повні посвяти ті змагання стали несхибним дороговказом до національної мети для сучасного й майбутніх поколінь, які йтимуть далі вірно під тими ж прапорами, під якими падали на полях боїв герої УГА, УСС, Армії УНР, Карпатської Січі, Похідних Груп, ДУН-у, Дивізії „Галичина", І УД УНА й УПА. Полковник Євген Побігущий-Рен виконав сумлінно своє світле завдання українського вояка, а тепер і звітодавця з особисто пройдених бойових шляхів його покоління борців за волю, державність і національну незалежність нашого народу. В цьому сенсі, його літописний звіт нагадує рядки Сімоніда з Кеос, присвячені Термопілям, де геройським, дарма що безуспішним тоді подвигом, залишив Леонід, разом з його триста спартанцями, безсмертний заповіт дальшої боротьби з'єднань еллінських борців за визволення з - під перського панування.

Піди, скажи спартанцям, подорожнику
Що тут, послушні їх законам, лежимо...

Крім цієї важливої, ідейної сторінки споминів, вони теж подають багато фактичного матеріялу, не завжди відомого або належно освоєного, нашим читацьким загалом. І так, автор висловлює зовсім реальне припущення, що п'ятнистий тиф, який здесяткував бригади й дивізії УГА під час Визвольних Змагань — це вислід вперше вжитих ворогами засобів бактеріологічної війни проти українських військ. В інших розділах своєї праці, причетних до боротьби ДУН-у, або Дивізії „Галичина", тогочасний майор Євген Побігущий указує на нищівну ролю німецьких командирів у проводі українських військових з'єднань. Гавптман Моха, крім своєї ганебної підривної діяльности в ДУН, відповідальний за непотрібний загин чотаря Романа Капубинського з його 21 вояками на Білорусі. Або ж генерал Дивізії „Галичина" Фріц Фрайтаґ, як довідуємось, великою мірою причинився через свою жорстокість, розстріли наших стрільців (а навіть капеляна Дивізії, о. д-ра Володимира Стецюка - Р.К.), взагалі безвідповідальність свого безрадного і хаотичного командування до занепаду моралі в наших вояків під Бродами. Там зокрема, в тій пам'ятній трагічній битві 17-22-го липня 1944 року, впало не триста, а понад сім тисяч наших добірних, прекрасно вишколених воїнів, що своїми грудьми захищали рідні землі перед московсько-совєтською навалою, водночас прикриваючи під загрозою неминучого покарання смертю відступ XIII-го корпусу німецької армії. Український вояк виявився там особливо льояльним супроти чужинця-союзника, за що не отримав хоч би тільки вдячности з боку німецького командира Дивізії ген. Фрайтаґа. Тоді і скінчилась льояльність вояків Дивізії супроти німецького верховного командування: декілька залишених тисяч нашого воєцтва приєднались до з'єднань УПА після Брідського кітла.

Зі споминів довідуємось теж про безстрашні виступи перед командуванням в обороні інтересів української сторони сотника Дивізії Дмитра Палієва, чи чотаря ДУН-у Юліяна Ковальського, ітд.

Своїм характером об'єктивного звітування деяких контроверсійних подій в Дивізії й ДУН-і мають спомини полк. Побігущого-Рена додаткову вартість. При користуванні книгою дуже допоміжний показник імен і місцевостей. Особливе побажання до автора: читачеві дуже бажалося б більше довідатись про численний стан українських військових з'єднань, особливо ж про наші втрати для чого список полеглиг бійців був би дуже вказаний. Надія, що в черговому виданні це буде можливо узглядити. „Мозаїка моїх споминів" полковника мґра Євгена Побігущого-Рена — це один з важливих документів воєнної літератури й повинен зазнати більшого поширення серед нашого суспільства. За книжкою можна звертатися на адресу: Mr. E.H. Ren, Jagdfeldring 42 1, 8013 Haar, West Germany.

Ярослав Падох

Привітаймо проф. В. Кубійовича з його 85-літтям

В самі свої роковини 85-річчя прибуде до Америки велика людина: творець нашої національної метрики, Енциклопедії Українознавства, професор Володимир Кубійович. Прибуде не для того, щоб збирати заслужені похвали, признання й побажання, але щоб закріпити на майбутнє своє діло, таке важливе для цілої нашої нації й запевнити тривале існування своєї духової дитини, названої книги.

Україномовна енциклопедія вже добігає до завершення, а англомовна пройшла перешкоди й труди народин. Її імпозантний перший том уже появився і немає сумніву, що також щасливо дійде до закінчення.

Але якщо наша енциклопедія має тривало виконувати своє історичне завдання, її треба видати в інших світових мовах та постійно доповнювати й перевидавати наново. Цьому завданню, цій тривалій акції присвячена новоутворена Фундація Енциклопедії Українознавства, духовим батьком і першим великим жертводавцем якої є ніхто інший, але професор Кубійович. На її інавгурацію в ЗСА він прибуває в цих днях до нас й до того в своє 85-річчя, яке саме сповняється 23-го вересня.

Наша широка громада з науковими установами, НТШ й УВАН на чолі влаштовує у Ню Йорку на привітання професора громадську зустріч-бенкет в суботу 28-го вересня, й запрошує на неї всіх громадян і всі громадські установи. Наша присутність на цій зустрічі буде виявом заслуженої професором вдячности за його 40-літній труд і заявою дальшої підтримки енциклопедії та її поширення по всім культурнім світі. Достойно привітаймо цю найбільш достойну людину громадою і кожний зокрема, побажаймо професорові Кубійовичеві многих, здорових і, як це було дотепер, успішних років!

Міра Гармаш

Вшануймо оборонця Гетьмана Мазепи

Коли старинні римляни створили приказку „Inter arma tacent musae", („Коли говорить зброя, мовчать музи"), не могли навіть припустити, що колись буде можливий інший її варіянт, а саме: музи мовчать і в зматеріялізовану, технічну добу, коли брак зацікавлення духовими вартостями. Байдужість відчувається до всіх ділянок нашої культури, головно пересадженої на чужий ґрунт літератури та ще й заглушуваної бур'яном через брак літературної критики, яка повинна б його виполювати.

Під цим оглядом Богдан Лепкий жив і працював у куди кращий час. Не тільки важливе для письменника признання літературної критики, але й признання земляків Богдан Лепкий мав, головно від галицької вітки свого народу. Його твори читали, у бібліотеках прямо стирався папір його книжок, як пише брат Богдана Лев Лепкий у своїм додатку до „Казки мого життя". У 50 і 60-ліття письменника громадянство влаштувало йому величаві святкування, купивши в подарунку віллю „Богданівка" в Черчі.

За Збручем через царські утиски, заборону української мови, брак свого шкільництва, свого проводу, а далі підсовєтську дійсність не було нашим людям змоги пізнати творчість Богдана Лепкого. Підсовєтська критика називає його дрібнобуржуазним письменником, підкреслює націоналістичні тенденції, його промовчують у шкільних хрестоматіях. Навіть загальнознану пісню до його слів „Журавлі" („Видиш, брате мій", муз. Л. Лепкого, брата поета, називають народною піснею без подання автора.

Тож хоч Богдан Лепкий постать багатогранна, а в першу чергу один з наших найбільших прозаїків, автор ряду повістей, серед яких чільне місце займає тетралогія „Мазепа", автор оповідань, поет-лірик, автор творів для дітей, перекладач і літературознавець — наші забручанські брати не мали змоги пізнати його так, як галичани.

У вищезгаданій тетралогії (часто званій трилогією, хоч складається з чотирьох частин) гетьман Мазепа представлений як високоосвічений чоловік, гарячий патріот, розумний політик, який все своє особисте посвячує ідеї створення незалежної української держави. У цій історичній повісті Богдан Лепкий дав відсіч усім чужим письменникам як Вольтер, Байрон, Пушкін, чи Словацький, які не представляли гетьмана Мазепу як провідника народу й державного мужа. Повість „Мазепа" Богдан Лепкий написав у відносно короткому часі, за яких шість років (1923-29), коли взяти під увагу її розмір – понад 2,000 сторін друку. Автор точно вивчив епоху XVII-XVIII сторіч документальних джерел, універсалів гетьмана Мазепи, указів Петра I, листів Карла XII, вивчив побут того часу, архітектуру, ношу, приказки, звичаї.

Не тільки наші критики такі як Федорців, Рудницький, Струтинський, Малицька, але й польські як професор Віленського університету Здзєховський дуже прихильно поставились до появи тетралогії.

Були правда, деякі ліпшезнайки, які вважали галерію образів у гетьмана Мазепи, його бібліотеку з „білими круками", його „шляхетні руки" за видумку. Але це все потвердив на підставі матеріялів у французьких архівах Ілько Борщак, який пише, що французького посла приголомшило гетьманове знання чужих мов, його бібліотека й картини.

Прочитавши тепер ще раз історичну повість, тетралогію „Мазепа", коли маю порівняння з творами світової літератури, мушу ствердити, що вона переросла під багатьома оглядами деякі літературні твори, що одержали нобелівські нагороди як „Буденбруки" Томаса Манна, чи „Форсайт саґа" Джана Ґалсворті. Хоч ці твори — широкі полотна — цікаво і талановито написані, особливо перший, — це тільки родинні хроніки, коли Лепкого „Мазепа" — ціла епопея.

На еміґрації ентузіясти творчости Богдана Лепкого перевидали цілий ряд його творів: у 1958 році „Під

(Закінчення на стор. 3)

Хор „Думка" – звеличник української пісні

Продовжуючи світлі традиції своїх попередників київської і станиславівської „Думки", хор „Думка" з Ню Йорку був заснований у 1950 році св. п. відомим диригентом Леонтієм Крушельницьким (званим популярно Льоньом та деякими любителями вокального мистецтва), який, до речі, був також диригентом станиславівської „Думки". Після закінчення війни „Льоньо" Крушельницький опинився в Австрії і там заснував хор „Муза" (хор українських козаків), з яким дав цілий ряд успішних концертів, а між іншим, у славній на цілий світ концертовій залі „Моцартеум" (Велика заля), десь при кінці 1946 року. І як не дивно, який цікавий збіг обставин, як повторяється історія! Теперішній мішаний хор „Думка" під керівництвом Семена Комірного у своєму повному складі, коло 70 співачок і співаків, виступить 31-го жовтня ц.р. під час свого першого европейського турне у Зальцбурзі, у тому ж славному „Моцартеум", майже 40 років пізніше.

Цього року сповняється 35 років існування і діяльности нюйорської „Думки", що була зформована спочатку як чоловічий хор, і таким він проіснував майже 10 років, а вже від 1959 року як мішаний хор. Понад три десятки років праці — це доволі довгий час у житті хорового ансамблю. За цей час хор бачив перед собою цілий ряд диригентів і цілий ряд різних змін у своєму складі. Все таки, після такого довгого періоду відданої праці у користь української пісні й хорової культури „Думка" із відновленою енергією та запалом приготовляється до концертового турне. Протягом свого довголітнього служіння українській громаді великого Ню Йорку та іншим українським громадам Північної Америки цей співучий колектив уже перейшов межі, в яких можна назвати його тільки хором, а перетворився у певного роду інституцію, і якщо б це було у вільній Україні, то він за свою працю одержав би звання заслуженого хорового ансамблю. Хто має яке-небудь відношення до сцени, той може собі уявити скільки проб відбув цей хор, скільки поїздок, усяких засідань і т.п. Якщо, наприклад, є співаки, які від самого початку співають у хорі, то такі хористи, якщо б відбули тільки одну пробу у тижні, то за 35 років це рівняється 1,750 проб, а коли двічі на тиждень, то 3,500 проб. Коли зважити, що пересічна проба триває дві або три години, то у першому прикладі вони проспівали 3,500 годин, а у другому — 5,250 годин. Отже, щоб відспівати понад 5,000 годин, і то тільки на самих пробах, не враховуючи виступів, проведеного часу під час подорожів, зв'язаних із концертами, і усе це, як додаток до щоденної праці й інших родинних і особистих зайнять і обов'язків, то стає зрозуміло, що цього ніяк не можна б зробити, не маючи величезної любови, пошани і зрозуміння до тієї пісні, у вужчому розумінні цього слова, а у ширшому — до українського мистецтва. Дуже добре, що у діяспорі продовжується засвоєні із батьківщини традиції плекання різного роду діяльностей, пов'язаних зі сценою. Цим способом усякі мистецькі ансамблі чи індивідуальні мистці-солісти, у тому і хорові, продовжують плекати сценічну культуру українського народу та цим являються інтеґральною частиною загальної мозаїки, що я назвав би „щоденною культурою" великої української громади, розсіяної по різних континентах. Продовжуючи ці світлі традиції, вони виконують корисну громадську працю та сповняють своєрідний обов'язок перед своїм народом.

Коли глянути з перспективи часу, то хор „Думка", так би мовити, зростав із громадою Ню Йорку, а громада з хором. Це у великій мірі заслуга людей, які унапрямлювали „Думку". Згаданий вже „Льоньо" Крушельницький, який, мабуть, найбільше часу провадив хором, від самого початку поставив „Думку" на належний мистецький рівень та тривкі підвалини, що до певної міри улегшувало працю усім наступним диригентам, а ними були такі відомі керівники: А. Берник, О. Микитюк, І. Соневицький, Р. Степаняк, І. Задорожний, І. Жуковський, а тепер Семен Комірний. Всі вони вклали багато праці і енергії у цей хор.

Теперішний диригент Семен Комірний, який вже багато років провадить „Думкою", студіював музику у Львові та є випускником музичного училища в Ужгороді, у ділянці вокальної музики та диригентури. З маестром Семеном Комірним я запізнався під час спільних виступів у Ню Йорку в останні роки. І як диригент, і як людина він зробив на мене приємне враження. Він диригує чітко, енергійно, чуло відчуває тонкі нюанси диригованої ним пісні. У нього молодий і приємний вигляд, а техніка самого диригування переконлива та приємна для ока. Акомпаньяторкою „Думки" є Таня Поташко, яка, крім дуже доброї техніки інструменту, є вельми музикальною та приємною у співпраці.

У кожному хорі потрібно щонайменше чотирьох чинників, які мусять поміж собою співпрацювати та один одного доповнювати, щоб хор успішно просперував. Цими чинниками є — диригент, добрий хоровий склад, музичний супровід, якщо такий потрібний, і адміністрація. Коли усі згадані чинники є у тісній поміж собою гармонії, успіх забезпечений.

Теперішня адміністрація, тобто управа хору „Думки" спочиває у вправних руках Ігоря Раковського, голови управи, довголітнього члена цього хору, який між іншим є добрим співаком розвагової музики та наспівав ряд гарних платівок, записаних ним і його оркестрами. Управа „Думки", як і до речі усі члени цього ансамблю, — це працьовиті і віддані справі мистецтва люди і добрі українські патріоти. До управи „Думки" входять: О. Гаєцький, Л. Яблонська, М. Ґірняк, М. Мирко, Турчин-Ластовецька, З. Раковська, Е. Кухар, А. Качмарський, І. Копко, Б. Кекіш, І. Замятин, Р. Кушнір. Усі вони докладають максимум зусиль, щоб їхнє перше европейське концертове турне увінчалося заслуженим успіхом.

Хор „Думка" завжди мав у своєх різних складах дуже добрих солістів. Так є і тепер. Варто згадати І. Замятина, баса, Е. Турянську-Ромео, сопрано, Т. Турчан-Ластовецьку, сопрано, С. Качарай, сопрано, А. Ґробуля, У. Стека, О. Гельбіґа, тенори і т.д.

„Думка" приїде до Европи з багатим і цікавим репертуаром. Коли мова про хоровий репертуар для мішаних хорів, то це майже необмежена українська скарбниця, з якої можна черпати чудові пісні. Слухачі почують твори Бортнянського, Лисенка, Вахнянина, Ніщинського, Давидовського, Кос-Анатольського, Шамо, Ґнатишина, Китастого, Івасюка та інших. Будуть також виконані народні пісні в обробках Кречка, Леве і Попенка, а також народні думи. У свому репертуарі хор має також твори чужинецьких композиторів, як наприклад, Росінні, Верді тощо. Цей доволі великий вахляр українських хорових пісень ми почуємо у виконанні цілого хорового колективу, а також у таких окремих комбінаціях: жіночий хор, чоловічий хор, жіночий секстет та запрошені гості-артисти, а саме: відоме сопрано Е. Турянська-Ромео та автор цих рядків.

За час свого існування і діяльности „Думка" наспівала цілий ряд довгограючих платівок та концертувала у таких містах: Ню Йорку, Дітройті, Філядельфії, Клівленді, Торонто, Монтреалі й інших містах. Їхні виступи були неодноразово передавані на хвилях етеру. До важливих виступів хору слід зарахувати концерти у славних залях Карнеґі Гол, Мадісон Сквер Ґарденс, Катедрі св. Патрика, усі, до речі, у Ню Йорку, далі у Центрі Джана Ф. Кеннеді у Вашінґтоні тощо, і то не раз у супроводі симфонічних оркестр.

Їхні останні записи з концерту минулого року у Вашінґтоні у супроводі симфонічної оркестри показують хор на такій висоті, яка дійшла до професіоналізму. Отакі виступи і їм подібні роблять із нормальних концертів мистецькі події. Я вірю, що такими мистецькими подіями будуть їхні концерти під час концертового турне у жовтні-листопаді ц.р. у Европі. Хочу між іншим згадати дуже гарну традицію „Думки", яка вже від років під час Різдвяних свят виступає по українських католицьких і православних церквах з колядами і щедрівками. Це гарна традиція, яку повинні практикувати усі хори у діяспорі.

У минулому я неодноразово згадував і тепер хочу підкреслити своєрідний „феномен" українських ансамблів, а саме: бути готовими на великі зусилля та фінансові втрати та різні невигоди, щоб тільки могти поділитися своїм знанням із своїми братами і сестрами по крові, які живуть по обидвох боках океану, а то й далеко далі, а також з чужинцями, щоб, так би мовити, „зареєструвати" великими буквами по славних концертових залях і по залях і осередках, побудованих українцями у світі, що тут лунала українська пісня-чарівниця, що тут відбулося свято української культури. Такого зусилля піднялися попередньо різні ансамблі, а тепер це робить і „Думка". Хіба найбільшою нагодою для виконавців є повні залі слухачів, щире і тепле прийняття громадами гостей-виконавців. Нехай цей феномен виміни „мистецької крови", продовжується, бо час не стоїть на місці і багато речей міняється, але українська пісня, українське мистецтво мусить жити і розвиватися во віки і віки. А щоб так було, усі ми, ті, що це мистецтво творять, і ті, які з нього користають, повинні з вірою і переконанням, кожний як може, допомагати усім, що є у наших силах. Важко зміряти чи зважити оту працю хору, бо хто може з певністю сказати, скільки нашої молоді, на еміґрації народженої, чи людей наших будь-якого віку залишилися активними при нюйоркській громаді завдяки „Думці"? Найкращим вже прикладом може послужити „Молода Думка". Або скільки нової енерґії і заохоти до дальшої праці у корись збереження культурних надбань нашого поневоленого народу дає один добрий концерт! А коли помножити це на декілька сотень, то побачимо, що це дуже потрібна діяльність, яка ще й у додатку діє, як суто об'єднуючий фактор у нашому житті на поселеннях.

Нехай ці рядки будуть підбадьорюючим „застриком" напередодні великої подорожі „Думки", а одночасно згадкою і подякою усім, які причинилися до існування і довголітньої діяльности „Думки". Колишнім і теперішним диригентам, управам хору, співакам і співачкам, солістам та акомпаньяторам і акомпаньяторкам. Подяка українським церквам, всім українським інституціям і організаціям, поодиноким меценатам та добродіям, які усякими способами підтримують українську культуру; українській пресі та тим, які для архівів повсякчасно записують на ленти фільмові і звукові виступи хорів, як Я. Кулинич та інші, чи фотографи, як наприклад, О. Старостяк й інші.

„Думка" під час свого турне виступить у таких містах: в Манчестері 25-го жовтня; Бредфорді 26-го жовтня і у Лондоні у неділю, 27-го жовтня; 31-го жовтня у Зальцбурзі, Австрія, 1-го листопада у Мюнхені. Хор [illegible] буде співати під час С[illegible] Божої у той же день у [illegible]дрі української католицької церкви в Мюнхені; 2-го листопада — у Саверн, Франція, а 3-го листопада у Штрасбурзі, а також під час дня заспіває Службу Божу у славній катедрі міста Штрасбургу. Під час обидвох Служб Божих, у Мюнхені і Штрасбурзі, хором диригуватиме Зірка Береза.

Отже, дорогі пані і панове, дорогі колеги хору „Думка", найщиріші ґратуляції з нагоди вашого ювілею. Честь вам і слава!

Володимир Луців

Польський...

(Закінчення зі стор. 2)

За розчленування СССР

Повищі міркування З. Руража доповнює едиторіяльна стаття п.н. „Свобода для Східньої Европи", поміщена 16-го серпня ц.р. в консервативному щоденнику „Вашінгтон Інквайрер". У цій статті непідписаний автор пояснює що З. Рураж — це колишній польський амбасадор в Японії, який після впровадження Ярузельським воєнного стану в Польщі, втік на Захід. Недавно він приготовив доповідь про Східню Европу, яка, — на його думку — не має іншої альтернативи тільки приєднатися до Заходу — цебто стати свобідною і демократичною.

Свою доповідь З. Рураж бажав виголосити на міжнародній конференції у Женеві, на яку зголосилося 250 учасників, в тому проф. Ричард Пайпс із Гарварду, Мільован Джіляс — відомий опонент Тіта, Петро Григоренко — колишній совєтський генерал і Владімір Максімов, основник організації п.н. „Міжнародний резистанс". Ці конференції спонзорують професори протикомуністичної Академії світового миру, що її створив духовник Уніфікованої Церкви з Кореї Сун Мюнґ Мун, знаменитий організатор і приятель молоді. До Женеви Рураж не поїхав, бо спершу, з невідомих причин, швайцарська амбасада відмовила йому візу, а згодом перестерегли його приятелі і він відмовився від участи в конференції. Свою доповідь передав до публікації щоденникові „Вашінґтон Інквайрер". Він стверджує, що Східня Европа допоможе швидко розчленувати совєтську імперію, але наслідки психологічного, соціяльного, політичного і економічного характеру совєтської системи заберуть дещо часу, аби на цьому терені перейти на демократичний лад. Московське центральне плянування закінчилося повною невдачею. Занедбано сільське господарство, розбудовано неправильну індустрію у неправильних місцях без потрібних фінансових інвестицій.

Мешканеві приміщення та товари першої потреби стали найбільше пекучими проблемами. Без зовнішньої допомоги Польща і Східня Европа не обійдуться. На переходовий час треба буде зорганізувати допомогову акцію типу Пляну Маршала. На це зможе собі дозволити Захід, бо розчленування Совєтського Союзу зредукує напруження в світі та конечність видавати велетенські суми на оборону. Рураж вірить, що освободження Східньої Европи причиниться до добробуту всіх народів. У початках треба буде відновити етику праці та перемогти злі навички низької продуктивности, абсентеїзму та крадежи спільної власности, а зокрема впровадити нагороди за важку працю, солідність та інтеліґенцію. Автор доповіді є певний, що всі труднощі будуть успішно поборені і вже в недалекому часі комуністичну спільноту заступить демократичний лад.

• • •

Стаття З. Руража дає чіткий огляд сили, рушійних мотивів і напрямних діяння польського підпілля, яке має кріпку опору в дуже популярній „Солідарності" та Католицькій Церкві. Його піддержує майже ввесь польський нарід. Москва не може дозволити собі на нову криваву авантюру типу Афганістану, яка була би для неї надто коштовна, а, мабуть, і початком розвалу Совєтського Союзу. Про цю евентуальність говорить З. Рураж у своїй доповіді. На такий момент ждуть московські сателіти й поневолені народи, а зокрема під'яремна Україна.

Сподіваємося, що польське підпілля виявить витривалість в боротьбі зі жорстоким московським окупантом, тісно співпрацюючи з усіма підпільними рухами сусідніх народів, об'єднаних в антибольшевицькому бльоці, як теж сподіваємося, що З. Руражові пощастить поширити ідею розчленування Совєтського Союзу для добра вільного світу та всього людства!

Вшануймо...

(Закінчення зі стор. 2)

Ялинку", у 1959 повість „Мазепа" (шість томів) у видавництві МиколиДенисюка, в 1967 „Казку мого життя" з доповненням наймолодшого з братів Лепких, відомого Льоня Лепкого. В 1976 році вийшла солідна монографія проф. д-ра Василя Лева „Богдан Лепкий — життя і творчість" як СХСІІІ том записок Наукового Товариства ім. Т. Шевченка.

До цих ентузіястів приєднується тепер 20-ий Відділ СУА у Філядельфії, влаштовуючи вечір у пошану Богдана Лепкого та ще й у соборницькому дусі, бо участь у цьому вечорі беруть мистецькі сили з обох боків Збруча.

Усі ті, що не мали досі нагоди пізнати творчість нашого великого письменника й поета, матимуть її тепер.

Тиждень гуманістики в Ню Джерзі

(Д.Р.) Офіційною проклямацією губернатор стейту Ню Джерзі Томас Г. Кейн проголосив „Тиждень Гуманістики" від 15-го до 21-го вересня, даючи рівночасно признання Комітетові гуманістики за його працю для поширення пізнання і оцінювання гуманістичних дисциплін серед населення стейту.

Слід пригадати, що цього року саме припадає 15-та річниця від вставновлення Конгресом стейтових гуманістичних програм (1970-1985), та 20-та річниця створення федеральної аґенції — Крайового випосаження для гуманістики (National Endowment for the Humanities) конґресовим актом з 1965 року.

Програмами, що діять у 50 стейтах, завідують окремі стейтові ради бо комітети, розділюючи приділені їм із федеральних фондів гроші на стейтові і місцеві проєкти. В Ню Джерзі комітет піддержав досі, тобто від 1972 року, коли був зорганізований, поверх 1,000 різних проєктів і програм, признаючи датки на загальну суму понад 3 міль. дол. З тих фондів користають також етнічні групи на свої специфічні програми, як от: німці, білорусини, мадяри, жиди, пуерторіканці і інші.

Українці стейту отримали у 1981 році 10,000 „ґрент" на влаштування цілоденної програми, яка відбулася у формі симпозіюм і концерту в дні 27-го березня 1982 року в Ратґерс університеті в Нюарку. Цей проєкт постав з ініціятиви Тараса Гунчака, професора історії в Ратґерс, а був переведений завдяки спонзорстві Округи СУА в Ню Джерзі та співпраці Стейтової історичної комісії.

Тепер була б нагода старатися про новий приділ фондів з нагоди Тисячоліття Хрищення України на влаштування в стейті наукової конференції. Вправді, згідно з призначенням, стейтовий комітет дає першенство програмам пов'язаним із стейтовою тематикою, але й часто підтримує проєкти, що мають загальну гуманістичну вартість для населення стейту. Аплікація на такий даток повинна б вийти з наукових кіл (може бути від індивідуальних осіб або організації) з осідком у стейті, але до участи можна запросити академіків з поза стейту, навіть з Европи, якщо науковий стаж і експертиза у даній дисципліні це оправдувала б.

Комітет для гуманістики — це автономна група (не стейтова аґенція), що складається із 21 виборних членів підібраних так, щоб були заступлені академічні, суспільні і культурні осередки, в рівній пропорції жінки і різні географічні частини стейту, та з чотирьох членів іменованих діючим губернатором (по його партійній лінії). В склад цього комітету входить від 1981 року Дора Рак з Мейплевуду (повіт Ессекс), переобрана на другу каденцію до 1987 року, яка також співпрацює в статутовій підкомісії. На федеральній площині у крайовій установі у Вашінґтоні була заанґажована д-р Марта Богачевська-Хомяк у відділі наукових стипендій.

Всі інформації у справі „ґрентів" можна отримати в бюрі комітету, звертаючись до екзекутивного директора: Miriam L. Murphy 73 Easton Ave., New Brunswick, N.J. 08903, tel.: (201) 932-7726/7120.

Р.Д.

ЗП УГГ засуджує...

(Закінчення зі стор. 1)

фізичні тортури, його всіляко намагалися зламати морально. Не домігшися нічого, В. Стуса засудили на новий, 15-річний, термін — знов за „антирадянську аґітацію і пропаґанду". Із цього терміну він ледве відбув третину. Смертельним ударом для змученого поета були постійні конфіскації листів, записів, віршів. „Ми втратили всяке право належати собі, не кажучи про те, щоб мати свої книги, зошити, записи... Не знаю, коли прийде загибіль на них (владу), але я особисто чуюся смертником". Такі свідчення читаємо в Стусових записках з табору, окрайцях щоденника, що в 1913 році дивом вирвалися на волю. Він закінчував їх проханням „не покинути напризволяще маму, Стус Олену Яківну, 1900 року народження. Її адреса: 340026, Донецьк - 26, вул. Чуваська, 9. Потребує мама головно моральної підтримки, виплакуючи очі за сином. Люди добрі, пишіть їй, хай не буде вона самотньою в своєму горі — підтримайте її дух!".

Усі повідомлення про Стуса, особливо в 1984 році, були вкрай тривожні. Родині ж не дали за п'ять років жадного побачення з ним, навіть коли дружина Валентина Попелюх і сестра Марія Стус приїздили до табору за 2,000 кілометрів. Минулої осені Стус написав прощальний лист своїм рідним: матері, дружині, синові, сестрі, друзям. А в той час офіційний орган Спілки письменників УССР, російськомовний журнал „Радуга", цинічно запевняв, що Василь Стус фактично здоровий", і безпардонно називав поета „зрадником, терористом і вбивцею в тозі правозахисника" (ст. Л. Колосова в ч. 6 за 1984 р., стор. 138).

Генеральна лінія, спрямована на фізичне винищення інакодумців, не почалася зі Стуса. Ця лінія тільки за останніх півтора року позначена смертю за ґратами Олекси Тихого, Валентина Соколова, Юрія Литвина, Василя Марченка. На цій лінії живцем поховано академіка Андрея Сахарова, осліпленого Юрія Шухевича, скалічено Івана Світличного і багатьох інших приречених.

Творчість Василя Стуса, автора чотирьох талановитих книг, опублікованих на Заході, — це частка загальнолюдської культури.

Убивство Стуса та його співв'язнів — це не внутрішня справа СССР. Ми просимо вимагати міжнародного суду над убивцями.

Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи".

Е. Олиниць...

(Закінчення зі стор. 1)

Інж. Р. Ракочий, ст., і А. Мельничин гратулюють Ю. Савчакові (справа) і Ю. Грабцеві.

Е. Олинець (зліва) і Ю. Вальчук приймають нагороди УНСоюзу від „Міс Союзівок" — новообраної А. Богачевської і її попередниці М. Сосяк.

лів перемогами на Володимиром Дзіваком, 6 - 1, 6 - 0, і Юрієм Цікалом, 3 - 6; 6 - 3, 6 - 2.

Ю. Савчак в групі сеньйорів переміг у фіналі Юрія Грабця, 6 - 1, 6 - 0, а третє місце здобув Роман Олинець перемогою над Ігорем Соханом, 6 - 2, 6 - 4.

У групі переможених чоловік А. Кутко переміг у фіналі Юнака Леся Кальмана, у про-сеті 8 - 1.

Турнір цей, вже 17-ий з черги, з рамени УНСоюзу влаштовують З. Снилик і Ю. Савчак, а в переведенні його їм допомагає інж. Роман Ракочий, ст. Нагороди фіналістам, крім організаторів, вручили новообрана „Міс Союзівка" Аня Богачевська, перша краля Андріяна Мельничин і колишня „Міс Союзівка" Маріянка Сосяк.

В Дітройті...

(Закінчення зі стор. 1)

розшуків незаперечних доказів про мучеництво за Христа й Україну з-посеред єпископів, священиків і вірних відродженої в 1921 році Церкви-Мучениці в час новітніх гонінь з боку червоно-московської комуністичної влади з метою проголошення їх Святими в Тисячоліття Хрищення Русі-України;

* Собор доручає керівному органові при підтримці всіх побожних православних українців прискорити створення чоловічого манастиря Преподобного Антонія Печерського в Нокс, Індіяна, та продовжувати щороку відбувати там у травні великі відпусти-прощі для духовно-морального збудування вірних;

* Для пожвавлення церковного життя і підведення підсумків проробленої праці й накреслення завдань на майбутнє щороку відбувати в травні Микільські збори УПЦР, а в жовтні — Покрівські, наслідуючи практику УАПЦ з 1921 року.

Одноголосно прийнято й пропозицію про надіслання від імени Собору привітальної телеграми президентові Роналдові Реґенові з побажанням здоров'я і успішного збереження миру в усьому вільному світі від комунізму та успіху в боротьбі за визволення всіх поневолених країн, з Україною включно.

Собор закінчено співом „До Твоєї ласки" та молитовним зверненням до св. ап. Андрія Первозванного, основоположника Церкви Христової в Україні, до новопрославлених Священомучеників Василія і Миколая, митрополитів київських і до всіх святих.